

Nr. 1.

Warszawa, dn. 1 stycznia 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 694

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Na progu roku 1938. — Projektowane reformy podatkowe. — Uciążliwy import. — Wiadomości związkowe. — X Międzynarodowa Wystawa Prób w Rio de Janeiro. — Wiadomości zagraniczne.

Na progu roku 1938-go

Rok 1937 witaliśmy przewidywaniami dalszej poprawy.

Nadzieje nasze się ziściły. Zarówno obroty, jak i zatrudnienie uległo w roku ubiegłym dalszemu zwiększeniu, które zaznaczyło się też w przemyśle metalowym przetwórczym.

Nie nastąpił jednak należyty wzrost oświadczenia, tak niezbędnej dla możliwości odnowienia dawno niemieconego aparatu wytwórczego.

Zagadnienie więc rentowności produkcji, z którą ściśle łączy się tworzenie i narastanie nowego kapitału. — pozostaje wciąż aktualnie i dotychczas nie rozwiązane.

Zagadnienie to jest szczególnie ważne obecnie, gdy znajdujemy się jeszcze na górnej fali koniunktury i gdy wykorzystanie tej koniunktury jest najwłaściwszą jeszcze okazją do poprawy strukturalnej przemysłu.

Obniżenie kosztów produkcji drogą zmniejszenia ciężarów publicznych jest tutaj aktualnym zaleceniem

Wzrost obrotów i zatrudnienia wpłynął znacznie na ożywienie działalności naszego Związku i umożliwia podjęcie nowych zadań, skierowanych ku rozwojowi przemysłu.

Poza sprawami dotychczasowymi Zarząd Związku podejmuje szerszą akcję w dziedzinie wydania sze-

regu podręczników, przeznaczonych dla majstrów, techników warsztatowych i rzemieślników, a to aby zadość uczynić aktualnej potrzebie życia przemysłowego, skierowanej ku poprawie metod i obniżeniu kosztów produkcji.

Wyznaczony na to został przez Zebranie Walne Związku fundusz Zł. 20.000.—

Sprawy szkolnictwa zawodowego i współdziałanie przemysłu metalowego w podniesieniu znajomości fachu, stają się drugim nowym zadaniem naszym, podejmowanym przy udziale fachowego kierownika.

Akcja nad rozbudową Centralnego Okręgu Przemysłowego, do której Związek nasz przystępuje w koordynacji z zamierzeniami Rządu, będzie wedle naszego przekonania z pożytkiem zarówno dla przemysłu, jak i dla sprawy publicznej.

W roku ubiegłym uzgodniliśmy z przedstawicielami rolnictwa poglądy na całkowitą zbieżność interesów rolnictwa i obsługującego go przemysłu maszynowego oraz na konieczność wspólnego i nierozbieżnego działania dla rozwoju życia gospodarczego i obronności Państwa.

Jednocześnie dążyliśmy w ub. roku do ściślejszej współpracy z innymi związkami branżowymi, w pierwszym rzędzie ze Związkiem Przemysłu Chemicznego, a to w celu najlepszego rozwiązania zagadnienia podniesienia produkcji krajowej.

Na schyłku roku uzgodniliśmy w sposób przyjazny z przedstawicielami hut potrzebę osiągnięcia porozumienia zmierzającego do harmonijnego współżycia 2-ech podstawowych gałęzi życia gospodarczego hutnictwa i niezależnego przemysłu metalowego przetwórczego.

Porozumienia te otwierają nam dobre horoskopy na dalszą współpracę przemysłu metalowego z pozostałymi dziedzinami życia gospodarczego.

W końcu, jako wyczyn myśli zbiorowej naszych członków, zaznaczyć winniśmy o zorganizowaniu Spół-

dzielni Kredytowej Przemysłowców Metalowych, co niewątpliwie przyczyni się do udostępnienia tak niezbędnego kredytu krótkoterminowego dla naszego przemysłu.

Wstępując z tak powiększonym programem prac naszych — liczymy na wydatną pomoc naszych członków i mamy nadzieję, iż niezmienną koniunktura, którą przeżywamy, da możliwość spełnienia naszych zadań ku pożytkowi ogólnemu.

(—) Piotr Drzewiecki.

Projektowane reformy podatkowe

Omawiając w poprzednim zeszycie „Przemysłu Metalowego“ główne punkty exposé p. Wicepremiera zwróciliśmy uwagę na zapowiedziane przez niego projekty reform podatkowych. Dział komplet tych projektów, stanowiących t. zw. „małą reformę“ jest już wniesiony do Sejmu i znany zrzeszeniom gospodarczym, które obecnie opracowują swe do niej uwagi.

Projektowane zmiany, w ogólnych zarysach przedstawiają się jak następuje.

Zmiany w podatku dochodowym.

Najważniejszą jest tu zmiana polegająca na zniesieniu podwójnego opodatkowania dochodów spółek akcyjnych i spółek z ogr. odp. Konieczność modyfikacji obecnych przepisów była podkreślana przez sfery gospodarcze już od szeregu lat. Nie ma najmniejszego uzasadnienia, aby dyskryminować posiadacza akcji przedsiębiorstwa przemysłowego czy handlowego wobec posiadacza np. papierów państwowych.

System obecny mający jedynie fiskalne cele przyczynił się bardzo wydatnie do pogorszenia sytuacji akcjonariusza, a w skutkach do przekreślenia wszelkiego zainteresowania w społeczeństwie dla rynku akcji. Oznacza to niestety przekreślenie możliwości rozwojowych przemysłu w oparciu o szerokie rzesze subskrybentów.

Można by narzekać, że zrozumienie tej sprawy nastąpiło zbyt późno, nie mniej jest ono już faktem. Chodzi już tylko o to, aby projektowana ustawa gruntownie usunęła obecne mankamenty podwójnego opodatkowania. Tymczasem redakcja postanowień projektu nasuwa poważne wątpliwości czy skasowanie podwójnego opodatkowania ma się odnosić tylko do osób fizycznych, czy też i do osób prawnych. Z brzmienia exposé p. wicepremiera wynikałoby, że wszelkie dywidendy i dochody z udziałów w spółkach zwolnione będą od opodatkowania tylko u osób fizycznych. Sam projekt nie zawiera wyraźnie sformułowanego ograniczenia tego rodzaju, pozwala go jednak wyinterpretować.

Przesłanką projektu jest niesłuszność dwukrotnego opodatkowania. W konsekwencji więc należałoby uchylić to podwójne opodatkowanie we wszystkich wypadkach, w których dotychczas zachodzi. W każ-

dym razie należy usunąć możliwość dowolnej interpretacji biurokratycznej postanowień przyszłej ustawy.

Ważę projektowanych przepisów nie można nie doceniać. Otwierają one zupełnie nowe możliwości — pozwalają na uzdrowienie zamarłego rynku akcyjnego w Polsce. Oczywiście będzie się to łączyć z ogólną sytuacją gospodarczą kraju i z innymi posunięciami rządu w zakresie rynku kredytowego. Posunięcia te, jeśli by opierać się na ostatnio zarządzanej obniżce stopy procentowej, idą na ogół na rękę życiu gospodarczemu. Tylko więc od polityki towarzystw akcyjnych będzie wkrótce zależało wygranie tej szansy jaką im przyniesie projektowana ustawa.

Ulgi podatkowe dla inwestycji.

Projekt ustawy łączy trzy odrębne sprawy: ulg dla inwestycji przemysłowych, dla budownictwa mieszkaniowego i dla nabywców pojazdów mechanicznych.

Oddawna oczekiwane i posiadające niewątpliwe znaczenie dla uprzemysłowienia kraju ulgi dla inwestycji przemysłowych nie będą miały charakteru powszechnego. Projektuje się ulgi bądź dla określonych terytoriów, bądź dla określonych działów przemysłu. Z najrozleglejszych ulg będzie korzystał Centralny Okręg Przemysłowy. Projekt wymienia długi szereg działów przemysłu, które będą korzystać z tych ulg. Wyliczmy tylko działy z zakresu metalowego i elektrotechnicznego. Są to:

a) huty, stalownie, walcownie i odlewnie wszelkich metali i stopów,

b) wytwórnie parowozów, wagonów, maszyn parowych, turbin, motorów spalinowych, kotłów parowych, aparatów technicznych i konstrukcyj żelaznych, samochodów, traktorów i czołgów, aparatów i silników lotniczych, stocznie i warsztaty dla żeglugi wodnej i powietrznej,

c) wytwórnie obrabiarek i maszyn do obróbki metali i drzewa, narzędzi warsztatowych, instrumentów optycznych, fizycznych, mierniczych, narzędzi precyzyjnych i przyrządów sygnałowych,

d) wytwórnie kos,

e) wytwórnie broni siecznej, palnej i amunicji

oraz wszelkich przedmiotów uzbrojenia tudzież odnośnych półfabrykatów,

f) wytwórnice drutu żelaznego i metalowego, podkówek, podkowiaków i haceli,

g) wytwórnice maszyn, narzędzi, aparatów i materiałów elektrotechnicznych, telegraficznych, telefonicznych i radiowych oraz wytwórnice kabli i przewodników elektrycznych,

h) wytwórnice aparatów, przyrządów i materiałów fotograficznych.

Na czym polegają same ulgi? Są one dwojakiego rodzaju: a) *w podatku dochodowym* — przez potrącenie z dochodu podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym kosztów wzniesienia lub dobudowy budynków przemysłowych oraz kosztów nabycia i urządzeń, jeżeli te inwestycje zostaną dokonane w okresie od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej od dnia 31 grudnia 1940 r.; b) *w podatku przemysłowym* — przez zwolnienie od podatku przemysłowego od obrotu w części przypadającej na rzecz Państwa na 5 lat, licząc od roku, w którym przedsiębiorstwo uzyska po raz pierwszy obrót podlegający temu podatkowi; c) *w opłatach stemplowych* — przez zwolnienie od opłat stemplowych pism, stwierdzających umowę o nabycie gruntu, na którym wzniesiono fabrykę, nabycie prawa do wydobywania kopalń i t. d. — do dn. 31 grudnia 1940 r.

Znacznie węższe ulgi bo tylko w zakresie podatku dochodowego mogą uzyskać wszystkie nowozałożone (powiększone lub ulepszone) przedsiębiorstwa przemysłowe, żeglugi, chłodni i elewatorów na obszarze województw wschodnich.

W zakresie podatku dochodowego i opłat stemplowych mają być przyznane ulgi inwestycyjne na obszarze całego kraju dla wiertnictwa naftowego, kopalnictwa rud, przemysłu hutniczego, koksowni oraz inwestycji służących celom motoryzacji (budowa garażów, stacje obsługi technicznej, warsztaty reperacyjne dla pojazdów mechanicznych i t. d.).

Niezależnie od wspomnianych już ulg, wszystkim osobom prawnym i fizycznym obejmującym akcje spółek akcyjnych, zawiązanych w okresie od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1940 r. w celu prowadzenia przedsiębiorstw korzystających z ulg inwestycyjnych, oraz osobom nabywającym akcje takich spółek na skutek ogłoszonej przez nie subskrypcji — służy prawo potrącania od dochodu podlegającego podatkowi dochodowemu według działu I ustawy o tym podatku ceny emisyjnej akcji objętych, bądź przyznanych przez założycieli.

Wszystkie omówione wyżej ulgi aczkolwiek mają tylko charakter fragmentaryczny dają zainteresowanym poważne korzyści. Niestety zasada powszechności i jednolitości ulg, wysuwana przez sfery gospodarcze, nie znalazła pełnego uznania. Można się obawiać zarówno złych skutków zbytowego uprzywilejowania jednych okęgów na rzecz drugich jak i ujemnych skutków jakie będą zachodzić przy realizowaniu całej skomplikowanej procedury ulg.

Niemniej pierwszy krok został postawiony. Zrozumiane zostało znaczenie racjonalnej zachęty dla ruchu inwestycyjnego (przykład budownictwo mieszkaniowe) i stwierdzony brak rzeczowych podstaw do odseparowywania przemysłu od tego rodzaju korzyści.

Jeśli chodzi o budownictwo mieszkaniowe, to ulgi dla tego rodzaju inwestycji zostają poważnie ograniczone. Potrącenia z podatku dochodowego (dział I i II) będą przysługiwały tylko osobom fizycznym, które wybudują domy mieszkalne do 1940 r. Potrącenia nie mogą być większe niż 15 tys. zł. na pierwszy lokal mieszkaniowy i 5 tys. zł. za każdy następny lokal. Osobom prawnym będzie przysługiwać to prawo tylko wtedy jeśli lokale mieszkalne będą się składały z jednej lub dwu izb.

Tylko dla Centralnego Okręgu Przemysłowego będą utrzymane pełne potrącenia z podatku dochodowego dla wszystkich osób budujących i dla wszystkich rodzajów budowli mieszkalnych.

Niezależnie od ulg w zakresie podatku dochodowego, wszystkie nowe budowle (mieszkalne, przemysłowe i t. p.) będą zwolnione na lat 10 (prz. jedno — lub dwuizbowych mieszkaniach na lat 15) od podatków od nieruchomości lub budynkowych.

Ulgi dla motoryzacji utrzymane będą w obecnych rozmiarach.

Projekt zmiany opłat stemplowych.

Klasycznym przykładem jak zdrowa myśl może być zupełnie zagubiona w czasie przetwarzania w kuchni biurokratycznej jest projekt zmiany opłat stemplowych. Ten niezwykle dokuczliwy podatek wynosi obecnie przy przenoszeniu nieruchomości na własność drugiej osoby 6,4% (3,4% na rzecz państwa, 2% na rzecz samorządu). Jest to stopa niezwykle wysoka, hamująca tok normalnych zjawisk gospodarczych. Projekt ustawy przewiduje jej obniżkę do 5% (2% na rzecz państwa i tyleż na rzecz samorządu). Niezbyt to wielka obniżka. Rząd nie chce iść zbyt daleko, obawiając się ujemnych skutków dla budżetu państwa. Można by to zastrzeżenie uznać pod warunkiem, że reforma nie będzie zamknięta na tym posunięciu i że nieznaczna obniżka opłat faktycznie będzie. Tymczasem na to się nie zanoszą. Projekt obniżki opłat, mający służyć „wzmoczeniu i ułatwieniu obrotów nieruchomościami“ został niefortunnie związany z nowym przepisem „ulepszającym metody walki z nadużyciami podatkowymi“. W związku z tym przewiduje się nadanie urzędom skarbowym prawa szacunku rzeczywistej wartości nieruchomości w ciągu lat 3 od daty jej sprzedaży. Różnica między wartością sprzedażną, a oszacowaną przez władze skarbowe może być następnie podwójną wysokością opłaty stemplowej oraz kosztami biegłych.

Bez trudu można sobie wyobrazić skutki nowych uprawnień władz skarbowych. Przyjęcie tych zasad zahamowałoby zupełnie obrót nieruchomościami i spadek ich cen. Ryzyko bowiem ewentualnych dopłat wywołałoby zatrzymywanie przez nabywcę części sumy nabycia jako rezerwy na nieznaną należność. Czyż można ustalać zasadę jakiejś obiektywnej „wartości rzeczywistej“ dla dóbr tego rodzaju, co nieruchomości nie posiadające jakiejś stałej określonej wartości rynkowej. Zasada tego rodzaju przekreślałaby normalne zjawiska kupna okazynego, gdy sprzedawca musi w danym czasie za wszelką cenę sprzedać swą własność. W tych wypadkach urzędy skarbowe na podstawie swego szematycznego niewątpliwie szacunku z reguły żądałaby opłaty stemplowej od wartości wyższej niż cena kupna. Tą drogą opłata stemplowa przeistoczyła-

by się w podatek majątkowy względnie podatek od przyrostu majątkowego. Należy przypuszczać, że rząd zrezygnuje z pomysłu, który dając mu wątpliwe korzyści w zakresie kontroli nadużyć, czyniłby nową ustawę sprzeczną z założeniami obecnej polityki państwa, mającej na celu upraszczanie przepisów i usprawnianie administracji.

Likwidacja świadectw przemysłowych.

Projekty ustawodawcze w tej dziedzinie budzą może największe zastrzeżenia. W Polsce obowiązują i świadectwa przemysłowe i podatek obrotowy. Jest to przeżytek, który należy usunąć. Słuszną tę zasadę realizuje jednak projekt ustawy — niesłusznie.

Wbrew hasłu nie stwarzania nowych obciążeń projektowana reforma pociągnie za sobą poważną zwzżkę obciążenia właśnie płatników już obecnie najbardziej obciążonych, a mianowicie większy handel (prowadzący księgi handlowe) oraz przemysł. Projekt bowiem nie tylko kasuje (wzamian za świadectwa przemysłowe) przewidzianą w obecnie obowiązujących przepisach, obniżkę z dn. 1 stycznia 1939 r. stawek o 0,1%, ale nadto wprowadza podwyżkę stawek dla większego handlu oraz całego przemysłu o dalsze 0,1% razem zatem wzrosnie obciążenie o 0,2%. Podkreślić należy, że ta dalsza podwyżka stawek dla przemysłu nie jest tylko rekompensatą za skasowanie świadectw na rzecz Skarbu Państwa, gdyż samo cofnięcie obniżki o 0,1% wyniesie mniej więcej tyle samo co wpływ Skarbu ze świadectw przedsiębiorstw przemysłowych, lecz jest przerzuceniem części dotychczasowego

ciężaru świadectw innych przedsiębiorstw (handlowych) na przemysł.

Z tych względów uznać należy, że skasowanie świadectw przemysłowych będzie tylko wtedy celowym i pożądanym, gdy poza cofnięciem przewidzianej z dn. 1 stycznia 1939 r. niżki o 0,1% nie spowoduje żadnych nowych ciężarów, nie wspominając oczywiście o opłatach na samorząd terytorialny i gospodarczy.

Jeśli postulat ten, ze względów budżetowych nie może być zrealizowany dziś, należy raczej wstrzymać reformę podatku obrotowego i świadectw przemysłowych do chwili kiedy sytuacja budżetowa państwa pozwoli na skasowanie tych świadectw bez ekwiwalentów zwiększających ciężar podatkowy licznych grup płatników.

Chwila ta w związku z postępującą poprawą gospodarczą nie wydaje się być zbyt odległą.

Ogólny pogląd na „małą reformę podatkową“ to wiele zmian korzystnych dla życia gospodarczego — nie zawsze jednak szczęśliwie sformułowanych. Istnieją jeszcze poważne różnice między tem co oczekuje życie gospodarcze, a tem co zaprojektowała administracja fiskalna, przygotowująca sobie w wielu wypadkach nowy bicz na podatnika. Trafne podejście do spraw podatkowych zawarte w exposé p. wicepremiera pozwala przypuszczać, iż „mała reforma“ zostanie utrzymana we właściwych granicach. Jej skutek należy bowiem mierzyć zarówno obniżeniem ciężarów podatkowych, jak ograniczeniem ryzyka gospodarującego obywatela wobec niespodzianek podatkowych.

B. J.

Uciążliwy import

W ostatnim numerze „Przeglądu Mechanicznego“ Nr. 23, ukazał się artykuł Inż. Zygmunta Rytyła, Naczelnego Dyrektora S. A. Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki, analizujący zagadnienie importu do Polski z punktu widzenia finansowej jego opłacalności przy całkowitym uwzględnieniu strat ponoszonych na dokonywanym wzamian eksporcie.

Artykuł nosi nazwę „Zagadnienie wewnętrznej produkcji w związku z deficytowym eksportem“ i zawiera niezmiernie pouczające spostrzeżenia.

Wobec szczególnej aktualności tego zagadnienia dla przemysłu metalowego przytaczamy najwięcej interesujące dla tego przemysłu ustępy, zestawiając je jednak w ten sposób, aby całkowicie uwidocznić zasadnicze myśli autora artykułu:

„Zagadnienie zrównoważenia eksportu z importem, a w szczególności zagadnienie importu z zagranicy maszyn i urządzeń, coraz więcej interesuje świat techniczny, gdyż wzmógł się import artykułów technicznych. poza ogólnym wpływem na kształtowanie się salda bilansu handlowego, obniża poziom zatrudnienia odpowiedniej gałęzi naszego przemysłu i uniemożliwia inżynierom, konstruktorom i robotnikom polskim rozszerzanie wiedzy i doświadczenia w dziedzinach dotychczas w Polsce nieopanowanych“.

„Należy zaznaczyć, że na zupełnie innych podstawach odbywają się transakcje, dokonywane wewnątrz kraju, a na innych podstawach — transakcje, dokonywane przez gospodarstwo kraju, odgradzonego barierą celną i dewizową od świata zewnętrznego, z gospodarstwem zagranicznym.

Przy polityce samowystarczalności pieniędzy obiegowej, niezależnie od swej wartości stosunkowej w porównaniu z walutą zagraniczną i relacji do złota wewnątrz kraju spełnia dobrze swoje zadanie, jako środek wymienny pomiędzy obywatelami danego kraju, zachowując w przybliżeniu wzajemną relację wartości przedmiotów w zależności od kosztów ich wytwarzania. Natomiast w stosunkach zewnętrznych środki wymienne w postaci papierowego pieniądza nie mają tego znaczenia. W dzisiejszych czasach wymiany kompensacyjnej — wobec zakazów i ograniczeń dewizowych — znaczenie decydujące ma obrót towarowy“.

„Dla uzyskania trafnej oceny, czy kupujemy zagranicą tanio, czy drogo, nie dość jest określić wartość kupionego przedmiotu w złotych lub w walucie obcej, gdyż miernik ten nie stanowi właściwego kryterium, jak to ma miejsce przy obrocie wewnętrznym, ale należy ustalić jakim towarem płacimy za towar nabywany, jaki jest stosunek wartości towaru nabywanego do

towaru odstępowanego, biorąc za podstawę przeliczenia jego wartość w gospodarce wewnętrznej kraju.

Jeżeli ułożymy artykuły wytwarzane w kraju w kolejności ich wartości produkcyjnej (w stosunku do zużytej ilości pracy i kapitału), możemy określić pewną przeciętną, charakterystyczną dla danego kraju. Przeciętna ta mówi nam o poziomie zamożności i produktywności pracy danego kraju; o ile zwiększa się produkcja przedmiotu, którego wartość produkcyjna jest niższa od tej przeciętnej, to obniża się przez to poziom przeciętnej; jeżeli natomiast zwiększymy produkcję przedmiotów, znajdujących się powyżej przeciętnej, podnosi to wydatnie zamożność obywateli i bogactwo kraju. Jeżeli np. mamy przeciętną wydajność pracy, dającą produkcję wartości 2 000 zł. rocznie na jednego pracownika, a najwyższą 20 000 zł., którą daje nam produkcja, choć w małej ilości wykonywana, lecz wysokiej jakości, to każda produkcja, znajdująca się pomiędzy tymi granicami, jest korzystna i to tym korzystniejsza, im bliżej leży górnej granicy, daje ona wysokowartościowe przedmioty, podnoszące przeciętną wartość produkcji. natomiast produkcja, znajdująca się poniżej tej przeciętnej, obniża poziom i jest niekorzystna.

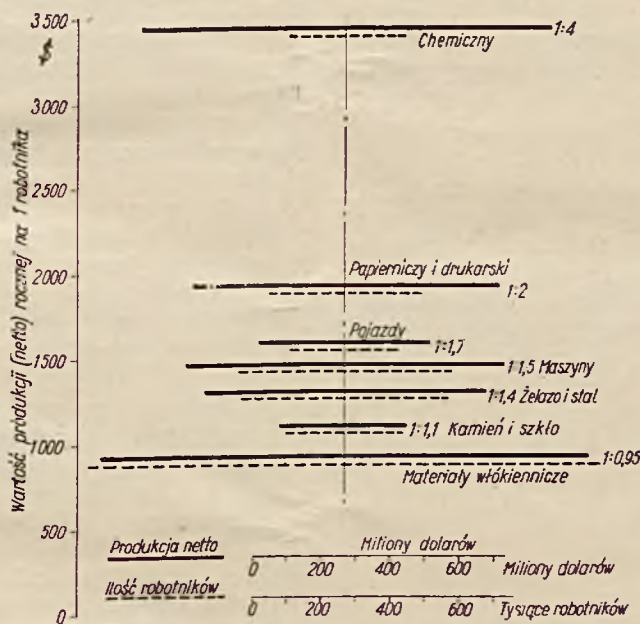
TABELA I.

	N a z w a	Import w 1936 r. w tysiącach
1	Maszyny, aparaty, sprzęt elektr. . .	90 437
2	Wagi i precyzyjne wyroby	5 926
3	Środki transportowe	31 984
4	Wyroby chemiczne i farmaceut. . .	23 868
5	„ metalowe i narzędzia . .	9 177
6	„ pochodzenia mineraln. . .	4 125

podając następnie nazwy innych grup artykułów mniej cennych, a nie dotyczących produkcji przemysłu metalowego.

Dalej autor pisze:

„Przeoglądając statystykę naszego eksportu w poszczególnych działach i wartość eksportową poszczególnych produktów, widzimy, że wartość ich wewnętrzna ma dużą rozpiętość w porównaniu z wartością wymienną. Cena wewnętrzna kwintali cukru wynosi 65.50 zł. (bez akcyzy), natomiast przy jego eksporcie otrzymujemy równowartość pieniężną 11,29 zł., czyli cenę

Rys. 1. Wartość produkcji rocznej przypadająca na 1 robotnika w różnych dziedzinach przemysłu w St. Zjednoczonych (1914 r.).

Dla ilustracji przytaczam (rys. 1) piramidkę przemysłu USA, ułożoną wg. powyższych założeń, za 1914 r., zaczerpniętą z książki M. Mano.lesco.

Mamy więc pierwszą charakterystykę wartości wytwarzanych i eksportowanych artykułów.

Importować należałoby przede wszystkim to, co leży powyżej przeciętnej, i to tym korzystniej, im wyżej znajdują się ponad nią“.

Następnie autor analizuje poszczególne dane naszego importu za 1936 r. w ogólnej kwocie 1 003 milionów zł. wskazując, że importu szeregu artykułów wysoko wartościowych możnaby było zaniechać częściowo przez należyte wyzyskanie posiadanych już urządzeń fabryk, częściowo przez ich rozbudowę.

Trzymając się nazw taryfy celnej autor uszeregowuje te artykuły według ich wartości produkcyjnej zaczynając od następujących:

eksportową 5-krotnie niższą Spirytus o wartości 1125 zł./q, jest eksportowany po cenie 56 zł. Węgiel posiada wartość średnio 30 zł. za t, a cena eksportowanego węgla loco port wynosi 15,50 zł. za t. Jęczmień ma wartość wewnątrz kraju 19,2 zł., przy eksporcie zaś odstępujemy go za 12,1 zł. itd.

W tabeli 2 podajemy zestawienie niektórych eksportowanych przez nas artykułów, ich cen wewnętrznych i eksportowych.

Widzimy z tego, że cena eksportowa wymienionych artykułów układa się w niezwykle szerokich granicach; oczywiście byłoby gospodarczo najsłuszniej, gdybyśmy eksportowali te artykuły, które dają nam różnicę na naszą korzyść. Niestety, trudność polega na tym, że odpowiedniej ilości tych produktów nie możemy zagranicą umieścić i aby dokonać eksportu jeste-

TABELA II.
Eksport 1936 r.

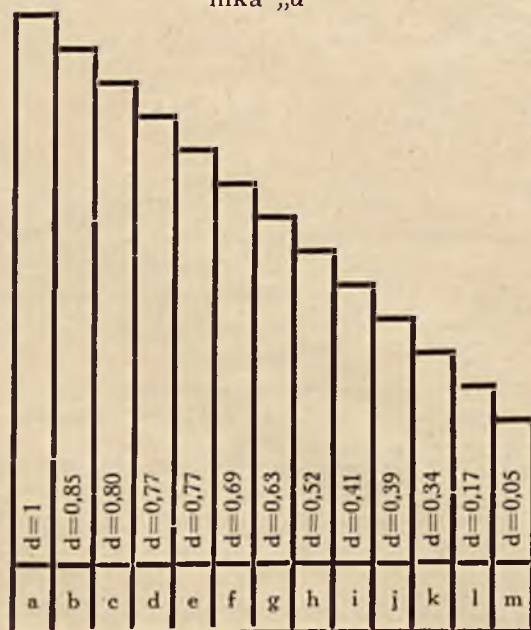
N a z w a	WE cena eksp. za q	WW cena krajowa	$d = \frac{WE}{WW}$
a) Różne towary przykt. d waha się ok. 1, wzgl. nie dało się ustalić cen jedn.	—	—	ca 1
b) Różne prod. przemysł. wanny, rury żel. itp. .	75,00	88,00	0,85
c) Żyto	12,10	15,10	0,80
d) Owies	11,60	15,10	0,77
e) Pszenica	16,20	21,10	0,77
f) Masło	190,00	276,00	0,69
g) Jęczmień	12,10	19,20	0,63
h) Węgiel	1,55	3,00	0,52
i) Mąka żytnia	9,80	23,90	0,41
j) Mąka pszenna	12,60	32,60	0,39
k) Szyunki w opakowaniu	118,00	350,00	0,34
l) Cukier	11,29	65,50	0,17
l) Spirytus	56,00	1125,00	0,05

U w a g a: Liczby przytoczone w tabeli mogą być niedokładne, gdyż nie wszystko podane jest w naszych statystykach, jednakowoż nie wpływa to w żadnym stopniu na ostateczne wnioski, gdyż charakter układu odpowiada rzeczywistości.

my zmuszeni eksportować i te artykuły, które kalkulują się nam gorzej, pozbawiając się pożytecznych dla nas artykułów i eksportując je ze znaczną stratą i w znacznych ilościach, potrzebnych dla zabezpieczenia równowagi bilansu handlowego. Zmuszeni jesteśmy jak największą uwagę zwracać na równowagę bilansu, dlatego, że jest ona niestabilizowana i z miesiąca na miesiąc przekracza punkt zerowy to w jedną, to w drugą stronę, wykazując nadwyżkę lub niedobór“.

„Jeżeli oznaczymy przez WW cenę krajową eks-

Rząd produktów w/g zmniejszającego się współczynnika „d“

Rys. 2. Ujęcie wykresne wartości d podanych w tab. 2

portowanego przedmiotu, przez WE cenę eksportową tego przedmiotu, to stosunek

$$\frac{WE}{WW} = d \dots \dots \dots (1)$$

daje nam stopień obniżenia ceny przedmiotu przy eksporcie; jest to współczynnik, charakteryzujący wartość wymienną danego przedmiotu oraz rzeczywisty, choć przymusowy dumping.

Jeżeli ułożymy szereg przedmiotów według tego współczynnika (rys. 2), otrzymamy obraz wskazujący, które z tych przedmiotów powinny być przede wszystkim eksportowane w większej mierze w wypadku, gdy zmuszeni będziemy forsować eksport.

Może się zdarzyć, że rodzaj i ilość artykułów eksportowanych i importowanych są ustabilizowane, a jednak zmuszeni jesteśmy nieco zwiększyć eksport dla utrzymania równowagi bilansu i nie jesteśmy w stanie wydatnie i szybko zwiększyć eksportu artykułów dla nas korzystnych (duża wartość d), dlatego, że już są wyzyskane możliwości ich eksportowania; wówczas zmuszeni jesteśmy osiągnąć zwiększenie eksportu drogą sprzedaży artykułów gorzej usytuowanych (mała wartość d), które mogą, dzięki dużej różnicy pomiędzy ich ceną krajową i wartością eksportową, znaleźć nabywców; gdy zaś i te artykuły już wyzyskały możliwości rynku zewnętrznego, a konieczność zwiększenia eksportu nie zostanie usunięta, zmuszeni będziemy eksportować dalsze artykuły, o jeszcze mniejszej wartości stosunku d.

To samo zjawisko powtarza się i przy odwrotnym procesie. Jeżeli mamy możliwość zwiększenia produkcji, zmniejszając przez to import, stwarza to możliwość zmniejszenia eksportu w artykułach najmniej dla kraju korzystnych (mała wartość d), gdyż te artykuły przede wszystkim przynoszą nam duże straty finansowe.

Jesteśmy pod wpływem zjawiska, które nazwiemy prawem zmniejszającej się wartości przedmiotów eksportowych: w celu pokrycia zwiększającego się importu zmuszeni jesteśmy zwiększyć eksport przedmiotów o najniższym współczynniku wartości eksportowej, i odwrotnie — zmniejszając import, odpowiednio podnosimy jakość (gospodarczą) eksportu.

Z jednej strony mamy określone miejsce danego przedmiotu w stosunku do przeciętnej wartości produkcji, z drugiej strony, mamy charakterystykę ceny eksportowej danego przedmiotu, możemy więc wskazać, przy jakiej wewnętrznej cenie można rozpocząć produkcję przedmiotu importowanego. Oczywiście, cena wewnętrzna, przy której onłaca się produkcja wewnątrz kraju, może być w różnych okresach różna i jest zależna od tego, z jakim najmniejszym współczynnikiem d eksportujemy w danym okresie nasze wroby.

Streszczając powyższe rozumowania, możemy je ująć w prosty matematyczny wyraz, który nam wskazuje, że winien być zachowany stosunek:

$$wu_i \cdot d < wz_i \dots \dots \dots (2)$$

gdzie:

wu_i — cena krajowa badanego artykułu,

wz_i — cena zewnętrzna tegoż importowanego artykułu.

d — stopień obniżenia ceny przedmiotów, mających być eksportowanymi na pokrycie importowanego artykułu.

Przykład 1. Koszt wąskotorowego parowozu, wyprodukowanego w kraju, wynosi 70 000 zł. Cukrownia chce sprowadzić taki parowóz z zagranicy od firmy Orenstein & Koppel za 60 000 zł. Zachodzi pytanie, czy Ministerstwo Przemysłu i Handlu ma wydać pozwolenie na zawarcie tej transakcji czy też zastosować wszelkie restrykcje protekcjonizmu i zabronić importu tej maszyny.

Formuła nasza daje najwyższą dopuszczalną wartość $w w_i$ ($= x$)

$$x \cdot d < 60\,000.$$

Wobec tego, że d dolna przeciętna dla artykułów mogących być wyeksportowanych z Polski wzamian za importowany artykuł mamy około 0,3, w danym wypadku $x = w w$ powinno być $< 200\,000$, czyli strata finansowa dla gospodarki krajowej w razie dokonania importu tej maszyny wyniesie

$$200\,000 - 70\,000 = 130\,000 \text{ zł.}$$

Tu widoczna jest rozbieżność interesu poszczególnego klienta, który budżetowo traci przy krajowym zakupie 10 000 zł., w porównaniu z interesem całości gospodarstwa krajowego, które oszczędza w ostatecznym bilansie 130 000 zł., i przede wszystkim unika niekorzystnego eksportu najmniej odpowiedniego artykułu (małe d), do czego zmusiłby go import tego parowozu.

Gdyby cukrownia zmuszona była płacić w naturze cukrem, a nie walutą uzyskaną z innego źródła, to transakcja powyższa byłaby dla cukrowni wysoce niekorzystna.

Przykład 2. Przy sprowadzeniu maszyny o wartości 100 000 zł. (turbiny parowe, prasy itp.) stosujemy naszą formułę:

$$\begin{aligned} x \cdot d &< 100\,000 \text{ zł.} \\ x &< 330\,000 \text{ zł.} \end{aligned}$$

Dochodzimy do wniosków, na pierwszy rzut oka absurdalnych, a jednak absurdalna jest tu tylko nasza rzeczywistość, dzięki absurdalnemu założeniu, przy którym zmuszeni jesteśmy eksportować wyroby po cenach trzy i nawet czterokrotnie niższych od rzeczywistej wartości wewnętrznej.

Jak tu wyjaśnić fakt, że możemy płacić za wąskotorowy parowóz 6 000 q cukru fabryce niemieckiej, a nie możemy zapłacić za ten parowóz naszej firmie nawet 1 100 q cukru? Dlaczego za turbinę parową możemy zapłacić obcej firmie 9 000 q cukru, lub 6 500 ton węgla, a nie możemy tych samych 9 000 q cukru, czy 6 500 ton węgla zapłacić krajowej wytwórni? Znamienne przy tym jest, że firmy krajowe nie żądają tak wysokiej zapłaty i napewno wykonałyby tę turbinę za 3 000 q cukru, względnie 6 500 ton węgla, zwiększając przy tym możliwość konsumpcji krajowej, podnosząc poziom życiowy obywateli.

Wyżej podany wzór (2) daje skrajną teoretyczną granicę, praktycznie natomiast relacja ta utrzymuje się poniżej 50%. Brałem tu pod uwagę względy czysto finansowe, chociaż względy socjalne i polityczne są w tym wypadku znacznie donioślejsze.

Na zakończenie tych uwag nie stawiam żadnych wniosków (choć szereg ich się narzuca); moim zamiarem było tylko ustalenie pewnej metody obliczenia, pewnych kryteriów, które pozwoliłyby nieco łatwiej zorientować się w zawiłym zagadnieniu „eksportu — importu“.

Autor kończy artykuł oświadczeniem, że nie stawia żadnych wniosków.

Faktycznie jednak wniosek wylania się sam z przeprowadzonej w artykule analizy, a mianowicie, że tanie ceny importowanych gotowych artykułów przy obecnych warunkach wymiany z zagranicą są zupełnie złudne. Gdy się do nich doda skryte uzupełniające rzeczywiste koszty lub straty gospodarcze, związane nieuniknienie z tym importem, to się okaże, że istotna cena importowanego artykułu znacznie przewyższa najdroższe ceny krajowe. O tym należy stałe pamiętać przy rozważaniu wszystkich spraw, dotyczących importu. Z punktu widzenia gospodarczego jedynie import artykułów nie wyrabianych w kraju, potrzebnych dla produkcji krajowej, finansowo się opłaca.

Wobec tego, że cytowany artykuł miał specjalne zadanie, a mianowicie oświetlenie sprawy wzajemnego stosunku związanych ze sobą cen importu i eksportu, autor zaledwie pobieżnie dotknął zagadnień socjalnych i znaczenia podniesienia krajowej wytwórczości.

Te dwa zagadnienia, chociaż nie dają się ująć cyfrowo, posiadają jeszcze większe znaczenie. Socjalne zagadnienie — to kwestia zabezpieczenia pracy rzekomo swoich obywateli. Nieraz gospodarzo korzystnie zapłacić drożej, aby nie dopuścić do zwiększenia się bezrobocia. Podniesienie zaś wytwórczości krajowej we wszystkich podstawowych dziedzinach jest nieodzowną koniecznością dla utrzymania faktycznej niezależności Państwa.

A. D.

WIADOMOŚCI ZWIĄZKOWE

Składając najlepsze życzenia Nowego Roku 1938 Członkom i Sympatykom naszej organizacji, donosimy, że zamiast rozsyłania osobnych życzeń, wpłaciliśmy na cele społeczne sumę zł. 500.—

Polski Związek Przemysłowców Metalowych.

Wydawnictwo

„PRZEMYSŁ METALOWY“

Posiedzenie Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

W dniu 15 grudnia 1937 r. odbyło się posiedzenie Rady P.Z.P.M., na którym został rozpatrzony i podany do zatwierdzenia na Walnym Zgromadzeniu budżet Związku na 1938 r. oraz na miejsce ustępujących 5-ciu członków Zarządu dokonano wyboru pp. Komorowskiego J., Kreglewskiego A., Słaboszewicza A., Surzyckiego St. i Wierzejskiego W.

Po dokonaniu wyboru Członków Zarządu ukonstytuowano Prezydium Rady i Zarządu Związku w sposób następujący:

Inż. Piotr Drzewiecki — prezes,
Inż. Jerzy Buzek — wiceprezes,
Inż. Stefan Przanowski — wiceprezes,
Inż. Witold Wierzejski — wiceprezes.

W dalszym ciągu obrad Rada zaakceptowała przyjęcie przez Zarząd w poczet członków Związku następujące fabryki:

A. Kummer — Chromownia; Warszawa, Stępińska 18.

Warszawska Wytwórnia Maszyn i Spawarek Elektrycznych, Warszawa, Żytunia 20.

Carl Thümecke — Fabryka Maszyn, Gdańsk, Weidengasse 35/38.

J. Dyjasiński — Specjalna odlewnia metali, Warszawa, Mińska 25.

Jan Galecki — Odlewnia metali, Warszawa, Radzymińska 10.

A. Kluczyk — Odlewnia Metali, Warszawa, Pra-
ga, Brzeska 6.

Bracia Łopieńscy, Warszawa, Hoża 55.

E. Mieszczaniński i T. Jaroszewski i S-ka, Sp. z o.
o., Warszawska Odlewnia Metali, Warszawa, Leszno
119.

W. Sawicki — Odlewnia Mosiądzu i Fosforbron-
zu, Warszawa, Leszno 107.

S. Żebrowski i S-ka — Odlewnia Metali, Warsza-
wa, Wolska 14.

H. Kolberg i S-ka, Sp. z o. o., Warszawa, Kujaw-
ska 5.

K. i W. Pustoła — Wytwórnia Aparatów Elektry-
cznych, Warszawa, Jagiellońska 4/6.

„Żywica“ Inż. H. Gralewski, Warszawa, Gęsta 16.

Inż. Jerzy Rodkiewicz — Wytwórnia Aparatów
Elektryczn., Warszawa, Podchorążych 57.

A. Horkiewicz — Fabryka kondensatorów, War-
szawa, Stępińska 26/28.

„Ava“ — Wytwórnia Radiotechniczna, Sp. z o. o.,
Warszawa, Stępińska 25.

Kubś & Gogońkiewicz — Fabryka wyrobów z
miedzi i mosiądzu, Poznań, Zaułek św. Wojciecha 2.

oraz skreślono z listy członków Związku ff. Fabryka
Maszyn i Narzędzi „Grakona“ — Bydgoszcz oraz Od-
lewnia Żelaza i Fabryka Maszyn J. Gotlib — Białystok.

Rada zatwierdziła regulaminy: Grupy Elektro-
technicznej oraz Grupy Przemysłu Rowerowego Pol-
skiego Związku Przemysłowców Metalowych.

Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

15 grudnia 1937 r. odbyło się w siedzibie Zwią-
ku w Warszawie, Walne Zgromadzenie Członków Pol-
skiego Związku Przemysłowców Metalowych.

Obrady zajął prezes Związku inż. Piotr Drze-
wiecki, poczym dokonano wyboru przewodniczącego
w osobie p. min. Ludwika Darowskiego.

Po zatwierdzeniu protokołu Walnego Zgroma-
dzenia z 15 czerwca 1937 r. i przyjęciu sprawozdania
za okres czerwiec — grudzień 1937 r., omówiono szereg
spraw związanych z dalszą działalnością Związku.

W szczególności postanowiono utworzyć specja-
lną ekspozyturę Związku dla Centralnego Okręgu Prze-
mysłowego. Decyzja ta zapadła w wyniku zaintereso-
wań zarówno Związku, jak i poszczególnych jego
członków możliwościami inwestycyjnymi w C. O. P.
w zakresie przemysłu metalowo-przetwórczego.

Delegat Polskiego Związku Przemysłowców Me-
talowych urzędowałby częściowo na terenie C. O. P.
częściowo zaś w Warszawie, co umożliwi utrzymywa-
nie stałego kontaktu między terenem a władzami Zwią-
zku.

Zadaniem delegatury Związku będzie zbieranie
informacyj z terenu C. O. P., przeprowadzanie badań

dotyczących możliwości inwestycyjnych z zakresu
przemysłu metalowego, zbieranie materiałów staty-
stycznych itd. i informowanie członków o tych możli-
wościach.

W dalszym ciągu obrad powzięto ważną decyzję
w sprawie wydawania podręczników i publikacji fa-
chowych dla kształcenia się robotników przemysłu
metalowego, przeznaczając na ten cel specjalny fun-
dusz oraz utworzono przy Związku Komisje Szkolni-
ctwa Zawodowego.

Po ustaleniu budżetu na 1938 r., przewodniczący
zamknął obrady Walnego Zgromadzenia.

Z Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego

Wyszło drugie wydawnictwo Grupy Przemysłu
Motoryzacyjnego P. Z. P. M. p. t. „Spis Części Krajo-
wej Produkcji do Pojazdów Mechanicznych i Sprzętu
Motoryzacyjnego“, zawierające również wkładkę z wy-
ciągami Regulaminu, dotyczącego cechowania wyro-
bów Znakiem Ochronnym Grupy. Spis został rozesta-
ny wszystkim zainteresowanym kołom. Dodatkowe
egzemplarze są do nabycia w biurze Grupy, Warszawa,
Marszałkowska 140, tel. 5.02-56.

**

17.XII. 1937 r. odbyło się posiedzenie Prezydium
Zarządu Grupy.

Z przedłożonego przez biuro Grupy zestawienia
wynika, że ogólny stan zarejestrowanych pojazdów
mechanicznych wzrósł z 37.468 jednostek w dn. 1.I.
1937 na 44.722 na dz. 1.XI. 1937 r. Sprzedaż ogólna
pojazdów mechanicznych w r. 1937 oblicza się na oko-
ło 9.200 sztuk (w tem ca 2.200 motocykli, z czego na
2 krajowe fabryki przypada około 6.500, a ca 3.000
stanowi import gotowych wozów).

Program produkcji obu krajowych fabryk na rok
1938 ustalono na ca. 7.400 pojazdów łącznie z monto-
wanymi pojazdami „Fiat 500“ i „Fiat 1500“, oraz z mo-
tocyklami produkcji P. Z. Inż. Gdyby zatem w r. 1938
sprzedaż ogólna pojazdów mechanicznych utrzymała
się na poziomie około 10.000 sztuk — ca 2.600 pojaz-
dów, musiano by importować z zagranicy.

Zważywszy, że stosunkowo pomyślne rezultaty
osiągnięte w r. 1937 przypisać należy, wobec stosun-
kowo niskiego dochodu społecznego, głównie stosowa-
nym dotychczas ulgom, postanowiono opracować po-
stulaty zmierzające do rozszerzenia akcji promotory-
zacyjnej na przyszłość.

Na odcinku współpracy przemysłu pomocnicze-
go-samochodowego z planem montowni firmy Lilpop.
Rau i Loewenstein, wydane zostały dotychczas zamó-
wienia w kraju na następujące elementy do pojazdów
ciężarowych: chłodnice, ramy, resory, zbiorniki na
benzynę, rury wydechowe z tłumikiem, komplety nar-
zędzi i zderzaki (poza już dawno wyłączonych z im-
portu ogumienia, akumulatorów i wewnętrznego wy-
posażenia karoserii).

W dniu 18 czerwca i 30 listopada 1937 r. odby-
ły się w lokalu Automobilklubu Polskiego w Warsza-
wie specjalne konferencje poświęcone budownictwu
garaży, przy współdziałaniu delegatów Min. Spraw
Wewn., Min. Spraw Wojsk., Min. Komunik., Banku
Gospodarstwa Krajowego, Związku Miast Pol., Zarzą-
du Miasta Warszawy, Izby Przem. Handl. Warszawa,
Grupy Przem. Motoryz. Pol. Zw. Przem. Metal., Zwią-

zku Kupców (Kolo Kupców Samochod.), Związku Architektów oraz różnych zrzeszeń turystycznych i sportowych. Pierwsza z tych konferencji odbyła się pod przewodnictwem p. Ministra Piaseckiego. Stwierdzono, że główną przeszkodę, hamującą rozwój budownictwa garażowego w Polsce, stanowią:

Przepisy budowlane oraz różne, a dowolne interpretacje tych przepisów przez odnośne władze, jak nie mniej brak należytego zrozumienia doniosłości tego zagadnienia w ramach ogólnej tendencji promotoryzacyjnej i wreszcie: wysokie koszty za zezwolenie przy stawianiu garaży (zwłaszcza przenośnych).

W wyniku tych obrad wyłoniono specjalną Komisję dla spraw garaży, której powierzono opracowanie tego zagadnienia.

**

Opracowany i złożony Min. Spraw Wewn. memoriał w tej sprawie zawiera następujące postulaty:

- 1) Dopuszczenie do stawiania garaży w podwórkach istniejących domów.
- 2) Wyznaczenie z reguły w projektach zabudowań miejsca na garaże.
- 3) Powiększenia procentu zabudowania w osiedlach (zależnie od warunków miejscowych).
- 4) Zmniejszenie opłat przy zatwierdzaniu projektów garaży.
- 5) Specjalnych ułatwień przy zezwoleniach na budowę garaży przenośnych.

Postanowiono zorganizować w maju 1938 roku w Warszawie pokaz budowy i urządzeń garażowych

Z Grupy Odlewni P.Z.P.M.

„Do najbardziej kapitalnych warunków racjonalnej pracy odlewni zaliczyć należy prowadzenie stałej i prawidłowej kalkulacji kosztów własnych. — Stworzenie zdrowych podstaw gospodarczych w warsztacie pracy, czy to będą wielkie zakłady, czy jak najmniejsze przedsiębiorstwa ułatwia w pierwszym rzędzie normalny rozwój tego warsztatu i jest sprawdzianem jego społecznego nastawienia przez wprowadzenie na rynek uczciwej, opartej na przyjętych zasadach, konkurencji branżowej.

Biorąc pod uwagę znaczenie wyżej poruszonych zagadnień Grupa Odlewni przy P. Z. P. M. po uprzednim wyczerpującym przygotowaniu materiału i przeprowadzeniu ankiet wydała broszurę p. S. Stelleckiego „Kalkulacja wstępna i ostateczna w odlewni“, rozwijającą zasady ułożone w schematy kalkulacyjne, które w swoim czasie rozesłane były wszystkim naszym Członkom i zostały odpowiednio przystosowane do naszych warunków w oparciu o nadesłane opinie.

Przesyłając odbitkę broszury p. S. Stelleckiego i chcąc ułatwić praktyczne prowadzenie metod kalkulacji przedstawionych w niej, Grupa Odlewni przygotowała formularze kalkulacji miesięcznej, które są do nabycia w cenie 10 gr. za komplet (koszt roczny zł. 1.20).

Jednocześnie Zarząd Grupy Odlewni przy P. Z. P. M. komunikuje, że pragnąc, aby usprawnienie kalkulacji obiegło również i odlewnie poza obrębem Grupy stojące, rozesłał gratisowo odbitkę broszury do wszystkich przedsiębiorstw prowadzących odlewnie w Polsce, zaś formularze kalkulacyjne wysyłać będzie po zł. 0.10 za komplet miesięczny po otrzymaniu wpłaty na rachunek Nr 7907 w P. K. O.

Stopa dyskontowa w Polsce i zagranicą

Rada Banku Polskiego obniżyła stopę dyskontową z 5% na 4½%, zaś stopę od pożyczek zastawnych z 6% na 5½%. Nowy poziom stopy dyskontowej nabiera właściwego wyrazu, kiedy się go porówna z 12% stopą, obowiązującą w pierwszych miesiącach działania Banku oraz stopą dyskonta w latach koniunktury 1928 — 29 (8%, 8½%, 9%).

Poprzednia obniżka stopy dyskontowej nastąpiła w 1933 roku. Po niej nastąpiła obniżka stopy, płatczonej od wkładów we wszystkich instytucjach kredytowych, przeprowadzona w końcu 1933 r. lub na początku 1934 r. Pozwoliło to bankom obniżyć w połowie 1934 r. maksymalną stopę od dyskonta weksli handlowych z 9½% do 8½%, a niektórym kasom oszczędności — do 7%. W tym samym roku obniżyła P. K. O. stopę procentową od skupiwanych weksli do 4½%. W lipcu r. b. P. K. O., banki, komunalne kasy oszczędności po raz drugi obniżyły oprocentowanie wkładów. Obecnie następuje dalsza obniżka, zmniejszenie oprocentowania, jako konsekwencja obniżki stopy dyskonta.

Wyższą od polskiej stopę dyskontową utrzymują jeszcze banki Związku Sowieckiego (8%), Bułgarii i Grecji (6%), Jugosławii i Litwy (5%). Taka samą stopę, jak Polska, mają: Estonia, Rumunia i Włochy. Stopa dyskontowa innych krajów jest niższa od 4½%. W tej grupie mieszczą się oczywiście wszystkie kraje wierzycielskie, których stopa waha się od 1% (Stany Zjednoczone) do 3% (Francja).

Wyłączenie z pod prawa przemysłowego drobnych warsztatów rzemieślniczych

Rozporządzeniem ministra przemysłu i handlu w porozumieniu z minist. opieki społecznej, rozszerzono dotychczasowe przepisy, określające istotne cechy przemysłu ludowego, domowego i pracy chałupniczej.

W myśl tego rozporządzenia drobne warsztaty rzemieślnicze, położone w gminach wiejskich nieomal całkowicie wyłączono z pod prawa przemysłowego. Sprawie tej poświęcił Związek Izb Rzemieślniczych ostatnie posiedzenie, przy czym w powziętej uchwale stwierdził, że rozporządzenie to wprowadza niekorzystny dla rzemiosła stan. Związek Izb Rzem. utrzymuje, że rozporządzenie to pogorszy pod względem socjalnym warunki pracy w tych przemysłach, gdyż pracodawcy dla osiągnięcia korzyści zwolnienia się od rygorów prawa przemysłowego, będą starali się przyjmować pracowników do wspólnoty domowej.

Polskie Gazownie i Zakłady Wodociągowe ustalą swe potrzeby inwestycyjne na najbliższe 4 lata

W tych dniach odbyło się posiedzenie zarządu Związku Gospodarczego Gazowni i Zakładów Wodociągowych, na którym omawiano przede wszystkim sprawę 4-letniego planu inwestycyjnego zakładów gazowniczych i wodociągowych w Polsce. Wśród przedsięwziętych w tych rozpisana zostanie w najbliższym czasie ankieta, która ma dać w rezultacie wyczerpujące informacje zarówno o potrzebach inwestycyjnych poszczególnych zakładów, jak i o przewidywanych sposobach zdobycia niezbędnych środków na ten cel.

Nowe transformatory dla Elektrowni Warszawskiej

W ramach akcji inwestycyjnej elektrowni warszawskiej, zakupione zostaną w najbliższym czasie w drodze przetargu nowe transformatory olejowe 200 kVA w ilości dwudziestu. (Kabel).

Zakup magistratu warszawskiego

Wydział Techniczny Zarządu Miejskiego w m. st. Warszawie ogłasza przetarg nieograniczony na dostarczenie i zmontowanie dla Betonowni Miejskiej w Warszawie elewatora i przenośnika do materiałów kamiennych.

Warunki techniczne i przetargowe są do otrzymania w Sekcji Zakupów i Przetargów ul. Daniłowiczowska Nr 3, II p., pokój 41, codziennie od 10 — 12.

Termin składania ofert upływa 11 stycznia 1938 roku, o godz. 10.

Zmiany personalne w Min. Przemysłu i Handlu

(pr) W związku z reorganizacją Departamentu Przemysłu i Rzemiosła w Min. Przemysłu i Handlu Wydział Wytwórczości Przemysłowej został sfuzowany z Wydziałem Polityki Przemysłowej, jako wydział Przemysłu Przetwórczego. Na kierownictwo tego wydziału powołany został dotychczasowy naczelnik wydziału Polityki Przemysłowej p. Stefan Konopski.

Jednocześnie nastąpiła zmiana stanowisk nacz. Wydz. Rzemiosła. Naczelnikiem Wydziału Rzemiosła M. P. i H. został mianowany radca wydziału Administracyjno-Prawnego p. dr. Władysław Sowiński.

Nowy dyrektor S. A. Babcock-Zieleniewski

Stanowisko dyrektora generalnego oraz pierwszego dyrektora Zarządu Pol. Zakładów Babcock-Zieleniewski w Sosnowcu objął ostatnio inż. dypl. Robert Sznepka, b. generalny dyrektor „Wspólnoty Interesów”. Inż. R. Sznepka wszedł do Zakładów jako mąż zaufania kapitału angielskiego, posiadającego większość akcji tej spółki.

Nominacja inż. Sznepki jest rezultatem realizacji nowej umowy, zawartej w dniu 1 października b. r. pomiędzy współwłaścicielami angielskimi (koncern Babcocka), a współwłaścicielami polskimi (koncern Zieleniewskiego). Umowa ta obowiązuje na lat 7 z prawem automatycznego przedłużenia na dalsze 7 lat.

Tytuły inżynierskie

Prasa donosi, że na wczorajszym posiedzeniu Rady Ministrów przyjęty został projekt ustawy o tytułach inżynierskich dla techników.

Informacje branżowe dla kupców

Zjednoczenie kupców branży Żelaznej przy Stow. Kupców Polskich w Warszawie (Zielna 50) przystępuje do uruchomienia *Poradni o Źródłach Zakupu*. W związku z tym, zwracamy się z uprzejmą prośbą o nadesłanie do Zjednoczenia kompletów cenników, katalogów, prospektów, warunków sprzedaży itp. oraz o stałe nadsyłanie wszelkich danych uzupełniających i zmian.

Dla informacji podajemy, że Zjednoczenie utworzone podczas Kongresu Kupiectwa Chrześcijańskiego w Warszawie dnia 14 ub. m., zrzesza kupców chrześcijańskich z terenu 9 województw centralnych i wschodnich, branży żelaznej pojętej jak najszerszej (żelazo handlowe i budowlane, galanteria metalowa, narzędzia itp.).

Wykład z zakresu bezpieczeństwa pracy

We wtorek 4 stycznia 1938 roku, o godz. 18,30 w sali odczytowej Muzeum Techniki i Przemysłu przy ul. Tamka 1, odbędzie się wykład inż. Stanisława Bładowskiego, przewodniczącego Komisji Bezpieczeństwa Pracy S. E. P. na temat *„Bezpieczeństwo Urządzeń Elektrycznych w Zakładach Przemysłowych”*.

Wykład ten zorganizowany został przez Wzorcownię przy Muzeum Techniki i Przemysłu, Polski Związek Przemysłowców Metalowych oraz Stowarzyszenie Elektryków Polskich.

X Międzynarodowa Wystawa Prób w Rio de Janeiro

Na X Międzynarodowej Wystawie Prób „Feira de Amostras” Polska zajęła duży pawilon pięknie wewnątrz urządzonej w rozmiarach trochę mniejszy niż Niemcy, lub Francja. Pawilony wystawowe są to pawilony stałe, które dyrekcja wystawy przydziela corocznie zgłaszającym swój udział państwom-wystawcom. Polska wzięła udział w targach Rioskich po raz pierwszy.

Ekspozycje nasze pięknie rozlokowane w przejrzysty sposób dawały przegląd naszej wytwórczości. Nad wejściem do pawilonu widniał napis „Polonia”, pośrodku zaś budynku pomieszczono na podniesieniu czterościennego wielkiego Orła Białego.

Z przemysłu metalowego-przetwórczego wzięły udział w wystawie firmy następujące: Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Rur (Ruropol), Biuro sprzedaży

Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ, Blacha Cynkowa, Tomaszewski W. i Sp. „Centra”, Ernest Erbe, Cegielski H. Sp. Akc., Konstrukcje Stalowe Sp. z o. o., Norblin, Bracia Buch i T. Werner Sp. Akc., Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsee Sp. Akc. Chrzanów, Polski Eksport Żelaza, Katowice, Tow. Akc. Przemysłu Metalowego w Polsee, Radomsko, Starachowickich Zakładów Górniczych Tow. Sp. Akc., Unia-Ventzki Sp. Akc., Wiśniewski, Serejski i Słuckin, Warszawa, Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub, Huta Bankowa Tow. Akc. Na wstępie stwierdzić należy, że poza pawilonem polskim, żaden nie był gotów na termin — nawet Niemcy wykończyli swój pawilon dopiero w kilka dni po otwarciu wystawy. Otwarcia pawilonu polskiego dokonał w dn. 12 października r. b. p. radca Zaniewski w zastępstwie nieobecnego posła p. Grabowskiego. Następnie odbyło się przyjęcie dla prasy, której

większość członków po raz pierwszy spotkała się z oficjalnie reprezentowaną Polską.

Skromne ale ładne przez układ i barwność sto-

iska poszczególnych firm: walcowni, fabryk rur, fabryk gwoździ, blachy cynkowej, lokomotyw i wagonów, pługów wybijają się na plan pierwszy. Dalej na

magnesem dla zwiedzającej publiczności. Zaznaczyć warto, że firma ta w 30% pokryła całkowicie tegoroczne zapotrzebowanie Brazylii na maszyny turystyczne co, jeżeli się weźmie pod uwagę konkurencję Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, które sprzedają swoje maszyny na długoletni kredyt i po znacznie tańszej cenie, jest godne pochwały.

Platery i dewocjonalia firmy Norblin, B-cia Buch i T. Werner przyciągały swymi artystycznymi wyrobami liczne rzesze zwiedzających. Pługi firmy Unia-Ventzki znane są na terenie Brazylii i cieszą się powodzeniem. Duże zainteresowanie również wzbudzają stalówki, pióra wieczne, pluskiewki itp. wyrobu firmy K. Wasilewski i S-ka. Z innych przemysłów pokaznie reprezentowany był przemysł włókienniczy z Żyrardowem na czele, dalej Ćmielów z porcelaną, szkła huty „Niemen“, ceramika, wreszcie stoisko Towarzystwa Popierania Sztuki Ludowej i Ochrony Przemysłu Ludowego dające dokładny i piękny przegląd artykułów sztuki ludowej i swojskiego przemysłu. Są także płyty gramofonowe, bibułka papierosowa i rękawiczki wileńskie.

Organizacja i obsługa informacyjna polskiego pawilonu zorganizowana była bardzo dobrze i pozwoliła na dawanie wyczerpujących objaśnień zwiedzającym.

Pawilonem naszym dowiedliśmy w Rio de Janeiro, że możemy śmiało konkurować na wielu polach

wspaniałych polskich kilimach spoczywają ciężkie kolejowe szyny, które dostarczamy Brazylii.

Firma Herse Jan i S-ka wystawiła samolot RWD 13 — jedyny samolot na wystawie, który był

z wprowadzonymi już na tamtejszych rynkach eksporterami danych krajów, którzy dotychczas konkurowali z nami nie ceną lub gatunkiem, lecz przede wszystkim ruchliwością i znajomością zwyczajów lokalnych

i rynku. Importer brazylijski małą zwraca uwagę na to skąd kupuje towar, byleby miał gatunek wymagany, odpowiednią cenę, ładunek punktualnie przysłany i odpowiednio opakowany oraz bezbłędnie zaadresowany.

Są firmy, które z różnych względów wolałyby nabywać towar polski, poza tym wielu importerów tamtejszych nie wiedziało do niedawna, że Polska może eksportować te czy inne wyroby i że ma dobrze roz-

winięte takie czy owe gałęzie przemysłu. Udział nasz w wystawie przyczynił się wydatnie do wyjaśnienia wielu kwestii w tej sprawie i nawiązania bezpośrednich kontaktów między poważnymi firmami polskimi i brazylijskimi, co bez wątpienia wzmoże dotychczasową wymianę handlową z Brazylią.

Poza Polską, Niemcy zajęły 2 własne pawilony, najbardziej ciekawie urządzone. Stoisko rządowe jest urządzone w przejściu pomiędzy pawilonami. Na tle olbrzymiej flagi Trzeciej Rzeszy efektownie oświetlonej stoi duży posąg „Führera“, odlany z brązu.

Koleje niemieckie wystawiły ładne fotomontaże najnowocześniejszych parowozów. Są również pokazane wspaniałe autostrady, a ściany bogato ozdobione plakatami turystyki niemieckiej. W jednym z pawilonów dominowała firma Siemens w dziedzinie prądów słabych i wysokiego napięcia, dalej radioaparaty „Telefunken“, maszyny do pisania „Mercedes“ oraz salon samochodowy „Autounionu“. W drugim pawilonie „I. G. Farbenindustrie“ i przemysł metalowo-przetwórczy: maszyny włókiennicze, obrabiarki, urządzenia chłodnicze, pompy, motory Diesla itp. Wszystkie te fabryki mają na terenie Brazylii swoje składy konsygnacyjne. Ilością eksponatów Niemcy przewyższali wszystkich.

Francja we własnym pawilonie wystawiła wina, kryształ, perfumy, tkaniny jedwabne, z przemysłu metalowo-przetwórczego jedynie rury żeliwne do kanalizacji i wodociągów. Efektownie urządzone było stoisko Air-France obejmujące komunikację lotniczą z Europą. Cały pawilon urządzone ze smakiem — rozwiązanie architektoniczne dobre.

W ładnym, choć stojącym na uboczu, pawilonie własnym wystawiła Szwajcaria: czekolady, wyroby koncernu Nestle'a, przemysł zegarmistrzowski oraz

artykuły 15 firm przemysłu metalowo-przetwórczego i elektrotechnicznego. Pozatym wiele ładnych zdjęć i fotomontaży z turystyki. Italia, nie posiadająca własnego pawilonu, wystawiła głównie wina.

Portugalia w pawilonie głównym, ogólnym wystawiła wyroby kute i rzeźbione ze srebra oraz wina.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej wystąpiły głównie z najnowszymi modelami wozów w salonie samochodowym Forda, pozatym przemysł metalowo-przetwórczy U. S. A. reprezentowany był słabiej niż niemiecki.

Japonia w pawilonie głównym wystawiła wyroby przemysłu ludowego, a Czechosłowacja wystąpiła z obuwem firmy „Bata“, która to firma posiada na terenie Brazylii własną fabrykę, oraz z eksponatami przemysłu włókienniczego Anglii w pawilonie ogólnym wystawiła mało swych artykułów jak również i Argentyna, która zajęła kilka małych stoisk.

Brazylia zajęła 4 pawilony. W pawilonie ogólnym jedna sala poświęcona została malarstwu i rzeźbie nowoczesnej. Dalej przeważa przemysł spożywczy.

Oddzielne pawilony zajmują Stany San Paulo, Minas Geras i ministerstwa.

Ośrodek przemysłu „Manchester brazylijski“ to stan Sao Paulo. Wystąpił on bogato, demonstrując przemysł włókienniczy, metalowo-przetwórczy, chemiczny, spożywczy i browarniany oraz kawę. Stan Minas Geras wystawił bawełnę, płody rolnicze, rudy, kwarce a nawet kawałek rodzimego złota.

Ministerstwo Komunikacji wystąpiło z fotomontażami dróg, kolei żelaznych, a Ministerstwo Wojny z wyrobami rymarsko-siodlarskimi.

Pozatym miłą atrakcją było wesołe miasteczko oraz potężne akwarium z tysiącami odmian najróżno-

rodniejszych ryb, w które tak obfituje Amazonka i jej dopływy. Z wyników wystawy, a raczej z udziału naszego w wystawie Rioskiej możemy już dzisiaj być zadowoleni. Z rozmów z tamtejszymi kupcami, przemysłowcami i dziennikarzami, którzy całymi grupami zwiedzali wystawę i pawilon polski, uzyskiwało się wrażenie, że społeczeństwo tamtejsze interesuje się naszym przemysłem i możemy zrobić wiele, wprowadza-

jąc na rynek brazylijski nie tylko niektóre produkty rolne (nasiona, zioła lecznicze, słoń) którego dosyć dużo już wyeksportowaliśmy, lecz plugi, gwoździe i świdry, „fojisy“ dostosowane do tamtejszych potrzeb, kilofy, siekiery, szyny, samoloty, blachę cynkową, wagony i parowozy, blachę falistą itp. jak również znaną już w świecie znakomitej jakości dyktę i drzewo klejone, wyroby przemysłu włókienniczego i materiały obiciowe.

(T.)

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Znaczny spadek produkcji stali i żelaza w USA. Od sierpnia 1937 r. ugaszono 82 wysokich pieców. Produkcja żelaza surowego wyniosła w Stanach Zjednoczonych A. P. w listopadzie 1937 r. 2,01 milj. t. wobec 2,89 milj. t. wyprodukowanych w październiku 1937. Wobec produkcji w sierpniu 1937, najwyższej w tymże roku wykazuje produkcja listopadowa spadek o 44%.

Z 230 wysokich pieców znajdujących się w USA., czynnych było w początku grudnia 1937 r. 113, w ciągu listopada zgaszono 38 pieców, od sierpnia zaś 1937 ugaszono razem 82 pieców!

Produkcja stali surowej wyniosła w listopadzie 1937 r. 2,15 milj. t. wobec 3,39 milj. t. wyprodukowanych w październiku 1937. W porównaniu z produkcją z marca 1937, najwyższą w ciągu tego roku, spadek w listopadzie wynosi 59%! (A.).

Nowe typy ciężkich lokomotyw w Rumunii. Fabryki „Malaxa“ i „Reschitza“ przystąpiły do budowy nowego typu ciężkich lokomotyw dla pociągów pośpiesznych. Modele lokomotyw należą do najcięższych z dotąd używanych w Europie.

Znamiennym jest, że nowe te lokomotywy wybudowane zostaną wyłącznie z materiałów krajowych. Produkcja tych lokomotyw uniezależni Rumunię od importu lokomotyw tak z Niemiec jak i Czechosłowacji. (A.).

Nowe złoża rudy żelaznej w Jugosławii. Nie daleko Prokuplje odkryto ostatnio nowe nader wydajne złoża rudy żelaznej. Złoża te zajmują powierzchnię kilkunastu km kwadr. i wedle opinii znawców należeć będą do najbogatszych w Jugosławii. Ruda wydobyta w toku próbnym odkrywek wykazała jednostajną zawartość czystego żelaza. (A.).

Mimo wojny eksport cyny z Chin nie zmniejszył się. Wedle danych firmy A. Strauss & Co, Londyn, wyniósł eksport cyny z Chin w okresie pierwszych trzech miesięcy trwania wojny tj. sierpień—październik 1937 2.679 t. wobec 2.653 t. wywiezionych w tym samym okresie roku 1936. Okazuje się zatem, że ani blokada ani też i stan wojenny nie wstrzymały eksportu. Tłumaczyć to należy tym, że produkcja cyny odbywa się w najdalej na południowy-zachód położonych prowincjach, oddalonych zbyt daleko od terenu działań wojennych. Dotyczy to w pierwszym rzędzie kopalni najwydajniejszych, położonych w prowincji Yunnan, leżącej na trasie kolejowej idącej z Indo-Chin francuskich. Cały też prawie eksport odbywa się

wspomnianą linią kolejową z ominięciem portów zagrożonych. Dominujące zatem stanowisko Chin na międzynarodowym rynku cyny jako outsider, który nie stosuje restrykcji w wydobywaniu tego minerału, pozostaje i nadal bez zmiany. (A.).

Trzy miliony funtów angielskich na budowę hut żelaznych w Turcji. W Ankarze podpisany został układ między delegatami ang. ministerstwa handlu i rządem Turcji w sprawie przejęcia przez grupę angielską gwarancji do wysokości 3 milionów £, które obrócone zostaną na budowę stalowni i hut żelaznych w Karakub. Całkowitego urządzenia tych zakładów przemysłowych dostarczą firmy angielskie. (A.).

Zarobki w japońskim przemyśle metalowym. Zarobki robotników w japońskim przemyśle metalowym przedstawiają się w przeliczeniu yenów na złote następująco: odlewnicy — 6.20 zł. dziennie, palacze — 5.05 zł., kowale — 4.53 zł., modelarze — 4.80 zł., tokarze — od 4.64 zł. do 4.98 zł., polerownicy — 5.73 zł., spawacze — 4.60 zł., nitownicy — 4.58 zł., monterzy — 4.90 zł. Stosunkowo dobrze wobec tych płac zarabiają szoferzy — 6.80 zł. dziennie, przeciętny jednak czas ich pracy dziennej ustalono na 11 g. 50 min. Tyleż pracują dziennie monterzy, reszta zaś wymienionych tu robotników zatrudniona jest przeciętnie dziennie od 10 g. 27 min. do 11 g. 29 min. Przeciętnie miesięcznie przypada na robotników japońskiego przemysłu metalurgicznego od 24,6 — 27,1 dni roboczych.

Eksport z Niemiec samochodów „Oppel“. Eksport samochodów niemieckich firmy Adam Oppel A. G. Rüsselsheim wykazuje obecnie znacznąwyżkę. Wyniósł on w roku ostatnim 48.000 szt. wozów t. j. o 15.000 szt. więcej niż w roku poprzednim. (T.).

Zniżka ceny blachy cynkowej. Z powodu niżki cen blachy cynkowej na rynku międzynarodowym Związek walcowni blachy cynkowej w Niemczech zniżył ceny blachy cynkowej o 1,25 R. M. na 100 kg. z ważnością od 11 grudnia r. b., podczas kiedy 3 grudnia r. b. cena była podwyższona o 0,25 R. M. (T.).

Tureckie zamówienia w hutach węgierskich. W wykonaniu wielkiej rozbudowy kolejowej w Turcji ta ostatnia udzieliła hutom węgierskim zamówienia na 11 konstrukcji mostowych wartości 1,5 milionów pengo z terminem wykonania na jesieni 1938 r. (T.).

Zamówienia południowo-afrykańskich kolei dla Niemiec. South African Railway Administration wydało zamówień na 176 wagonów kolejowych różnych typów. Stanowi to wartość 25 milionów R. M. t. j. około 2 milionów £. Dwie niemieckie firmy otrzymały lwią część tych zamówień, bo na sumę 1,3 milionów £, podczas kiedy North British Locomotive Co. w Anglii otrzymało zamówienie tylko na sumę 500.000 £. (T.).

Znaczna wyżka importu metali nieżelaznych do Japonii. Przywóz metali nieżelaznych do Japonii w pierwszym półroczu 1937 r. w porównaniu do tegoż czasokresu roku ubiegłego wzmógł się więcej niż w dwujnasób. Wartościowo przywóz rud, półfabrykatów i gotowych artykułów wyraził się sumą 152 (66) milionów jen, z czego półfabrykaty i szmelc oceniają na 140 (60) milj. jen. (T.).

Przemysł aluminiowy w Holandii. W dążeniu do rozwoju przemysłu w Holandii rząd postanowił wybudować w Amsterdamie walcownię aluminium. Surowiec sprowadzany ma być z zagranicy. Przewidziane są również budowy dalszych fabryk w Maastricht, w Indiach Holenderskich oraz na Sumatrze. (T.)

Stan produkcji samochodowej we Francji. Do 1931 r. Francja stała na czele przemysłu samochodowego w Europie z produkcją ostatnio 300.000 wozów. W 1937 roku produkcja ta znacznie spadła i wyraziła się ilością 204.000 wozów, wobec produkcji Anglii zajmującej pierwsze miejsce z ilością 461.000 i stojących na drugim Niemiec z ilością 301.000 wozów. (T.)

Wzrost wywozu maszyn włókienniczych z Niemiec. Jak z różnych danych statystycznych niemieckiego przemysłu maszyn włókienniczych widać — przemysł ten pracuje całą parą i produkcja jest zabezpieczona do końca 1938 r. Wyprodukowane maszyny znajdują zbyt nie tylko na wewnętrznym rynku, lecz są w wielkiej ilości eksportowane zarówno do krajów europejskich jak i krajów zamorskich. Poniższa tabela zawiera dane eksportowanych maszyn w latach 1935, 1936 i 1937 w okresach styczeń — wrzesień każdego roku włącznie w sztukach i wg. rodzajai maszyn:

	Stycz./Wrz. 1935	Stycz./Wrz. 1936	Stycz./Wrz. 1937
maszyny do szycia ręczne	100.034	133.061	172.312
masz. do szycia motorowe	66.998	83.447	109.235
krosna tkackie	2.033	2.905	3.648
hafciarki korb., siatkarki	1.859	1.524	2.001
wykończarki	1.729	2.203	2.036
masz. do skręcania nitok	1.030	1.156	1.309
masz. do przygot. przędzy	645	762	1.102
masz. do przędzenia wełny	216	281	349
masz. do przędzenia bawełny	179	702	819
masz. do przędz. jedwabiu	72	34	128

Niemiecki przemysł maszyn przędzalniczych liczy na dalszy rozwój eksportu ze względu na wzrastające wciąż zapotrzebowanie. (T.)

Produkcja samochodów w Anglii w 1936/37 r. Zamknięty w dn. 30. IX. 1937 rok operacyjny przemysłu samochodowego w Anglii wyraził się produkcją 389.663 szt. wozów osobowych t. j. o 35.795 szt. więcej niż w tym samym czasokresie 1935/1936 roku. Jeszcze większą zwyżkę w tym samym czasokresie wykazała produkcja wozów ciężarowych bo z 10.507 jednostek na 118.116. (T.)

Produkcja aluminium we Włoszech. Produkcja aluminium we Włoszech w pierwszych 9 miesiącach 1937 r. wyniosła 15.760 ton, wobec 12.846 ton w tym samym czasokresie ubiegłego roku. Przywóz tego metalu w tym okresie wyraził się ilością 1662 q. wartości 4,27 milionów lirów wobec 5430 q. wartości 10,09 milionów lirów z tegoż czasokresu poprzedniego roku. Wywóz aluminium określa się ilością 2509 q. o wartości 1,56 milionów lirów. (T.)

Zakup przez Anglię maszyn włókienniczych w Ameryce. Jedna z amerykańskich fabryk maszyn włókienniczych otrzymała od jednej z włókienniczych

fabryk w Manchesterze zamówienie na dostawę 456 warsztatów tkackich. (T.)

Amerykański przemysł samochodowy. W ubiegłym roku produkcji samochodowej w Ameryce, który to rok kończy się we wrześniu, produkcja samochodów w Ameryce Północnej i Kanadzie wyniosła 4.182.000 szt. wozów osobowych i 928.000 wozów ciężarowych t. j. o 12% więcej niż w roku poprzednim.

Wartość sprzedaży tych wozów wyniosła 2.876.500.000 \$. Do tego doliczyć należy wartość części samochodowych, części zamiennych i rezerwowych tak, że ogólna wartość tej dziedziny przemysłu wyniosła ponad 4,3 miliardy \$.

Przemysł ten zużył również wielką ilość pomocniczych surowców jak gumy (75% całkowitego zużycia Ameryki), stali 18%, miedzi 17%, ołowiu 36%, cynku 11%, cyny 14%, aluminium 12%, niklu 28%. Eksport samochodów w sezonie 1936/37 r. wzrósł do 620.000 szt. samochodów różnego rodzaju t. j. o 12% również więcej niż w ubiegłym roku. Wartość tego wywozu przekroczyła kwotę 360.000.000 \$. (T.)

Stan rynku złomu żelaznego w Ameryce. Wywóz złomu żelaznego z Ameryki Północnej w pierwszych 3 kwartałach r. b. wyniósł 3.335.800 ton wobec 1.623.000 ton z tegoż czasokresu ubiegłego roku. Najwyższy wywóz przypadł na miesiąc maj r. b. w ilości 637.000 ton wobec 520.300 ton z czerwca i 428.000 ton z lipca r. b. W sierpniu r. b. wywóz złomu wyniósł 478.360 ton, podczas kiedy we wrześniu r. b. wywóz tego artykułu spadł do ilości 256.200 ton.

Przyczyną dającego się zauważyć spadku wywozu złomu ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej jest fakt, że Japonia, która do wybuchu wojny japońsko-chińskiej wywoziła ze Stanów Zjednoczonych około 60% całej eksportowanej ilości ostatnio prawie że nie importuje. Obecna cena za złom wynosi 16,5 \$ za tonę fco port amerykański. (T.)

Z przemysłu obrabiarkowego w U. S. A. Przemysł obrabiarkowy Ameryki Północnej wykazuje wzrost produkcji głównie na skutek zamówień zagranicznych, jak z Japonii i Rosji Sowieckiej.

Japonia zamawia głównie obrabiarki dla przemysłu samolotowego, Rosja dla górnictwa i przemysłu samochodowego. Sowiety zamówiły 16 wielkich pras do podwozi samochodowych, kosztem 500.000\$. W sierpniu r. b. wywóz obrabiarek z U. S. A. wyraził się sumą 21,50 milionów dolarów, co w porównaniu z tym samym miesiącem 1936 r. wykazuje wzrost o 78%. Od stycznia do sierpnia r. b. wyniósł wywóz w tej dziedzinie przemysłu 162.765.000 dolarów t. j. o 46% więcej niż w tym samym czasokresie 1936 r. (T.)

Produkcja miedzi w Rodezji i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Produkcja miedzi w sierpniu r. b. doszła do 19.185 ton wobec 15.700 ton z lipca i 11.190 ton z sierpnia 1936 r. Ogólna produkcja miedzi w Rodezji za pierwsze 8 miesięcy 1937 jest większa od produkcji z tegoż czasokresu 1936 r. o 60% i wyraża się ilością 140.322 ton.

Według danych Cooper Institut, produkcja miedzi w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej wy-

niosła w 8 miesiącach 1937 r. 647.000 ton wobec 466.000 w tym samym czasokresie 1936 r. Zwiększył się również i wywóz miedzi z U.S.A. i wyniósł od stycznia — sierpnia r. b. 44.223 tony, wobec 28.293 ton z tegoż czasokresu 1936 r. (T.).

Założenie pierwszej specjalnej fabryki maszyn do wyrobu śrub w Anglii. W Coventry w Anglii otwarta została nowa fabryka, mająca produkować wyłącznie maszyny do seryjnej fabrykacji śrub. Zespół tych maszyn produkować będzie wszystkie standartowe rodzaje śrub z taką szybkością i po takiej cenie, że maszyny te dorównują podobno najlepszym typom tego rodzaju maszyn z kontynentu i Ameryki, skąd dotychczas wyłącznie sprowadzano je na rynki angielskie. Kilka pierwszych maszyn zostało już zbudowanych i wydajność produkcyjna, która zmienia się zależnie od wielkości śruby i jakości metalu, z którego są wyrabiane, dochodzi do 200 śrub na minutę. (G.).

Wielkie inwestycje kolejowe w Belgii. Rada Narodowa Kolejnictwa belgijskiego uchwaliła program inwestycyjny na r. 1938 wykonać się mających sumą 297 milionów b. franków. Z tej globalnej kwoty pokryją belgijskie koleje 214 milionów bfr., resztę zaś w kwocie 83 mil. bfr. skarb państwa, a to w ramach kredytów na roboty publiczne. Program inwestycyjny przewiduje m. in. zakup wzgl. budowę 6 lokomotyw pociągów, 120 wagonów do pociągów międzynarodowych, 1,08 mil. sztuk progów drewnianych oraz 50.000 sztuk progów żelaznych. Program inwestycyjny zawiera klauzulę, że wykonanie 50.000 sztuk progów żelaznych nastąpić może wyłącznie w belgijskich hutach. Tym samym odnośnie innych inwestycji wzgl. zakupów możliwym jest dopuszczenie do przetargów producentów zagranicznych. (A.)

Chrysler buduje własną stalownię. Samochodowa fabryka Chryslera rozpoczęła budowę własnej stalowni na terenach nowej fabryki Dodge w Mount Clemens (Michigan). Koszt budowy, która ukończona ma być jeszcze w końcu tego roku określa się na 2,5 milionów dolarów. (T.).

Wzmoczone eksporty metali i kamieni szlachetnych z ZSSR. Dnia 3 września rb. wysłano z ZSSR do Londynu 5300 uncji platyny i 120 uncji kamieni szlachetnych. Od początku lipca rb. wyniosły wysyłki z Moskwy 10.600 uncji złota, 38.000 uncji platyny, około 900 uncji Iridium oraz 550 uncji brylantów i innych kamieni szlachetnych.

Metale wysłane zostały wyłącznie do Londynu, kamienie natomiast do Antwerpii, Amsterdamu i Paryża.

Ilość platyny wysłana od lipca rb. równa się jednej trzeciej całorocznego zapotrzebowania w USA (w roku 1936). (A.).

Włoskie zakłady budowy samochodów i motorów „Isotta Fraschini” podwyższyły kapitał akcyjny. Za zgodą rządu podwyższyły zakłady budowy samochodów i silników „Isotta Fraschini” dotychczasowy swój kapitał akcyjny 54,5 milionów Lirów na 70 milionów Lirów. (A.).

Zastój w największej sowieckiej fabryce samochodów. Jak donoszą dzienniki angielskie z Moskwy, największa rosyjska fabryka samochodów w Gorkach wstrzymała całkowicie swoją produkcję ze względu na to, że przemysł pomocniczy, a głównie przemysł obrotowy i instalacji elektrycznych nie dostarcza potrzebnych artykułów. (T.).

Zakupy i inwestycje zagranicą:

Nowa Zelandia: 7 transformatorów z przynależnościami. Oferty do 1 lutego 1938: Public Works Department, Wellington. 160 masztów stalowych na przewody elektr. Oferty do 1 lutego 1938: Public Works Department, Wellington.

Turcja: Części zamienne do lokomotyw za 201.500 funt. tur. Szczegóły i oferty do 20 stycznia 1938: Dyrekcja k. p., Ankara. 4 elewatory — do ładowania beczek. Oferty do 13 stycznia 1938: Dyrekcja Monopolów państwowych, Kabatas.

Unia Południowo-afrykańska: Większe ilości blachy stalowej i płyt miedziano-stalowych. Oferty: Railways and Harbours, Johannesburg. Termin: 17 stycznia 1938.

Australia: Roczne zapotrzebowanie kabli nadziemnych. Oferty: Electricity Commission of Victoria, Melbourne. Termin: 21 stycznia 1938.

Indie Brytyjskie: 1159 t stalowych materiałów, rozmaitych. Szczegóły i oferty do 21 stycznia 1938: Madras and Southern Mahratta Railway, London — Branch.

Japonia: Ministerstwo Kolei zakupi 500 lokomotyw, 7000 wagonów ciężarowych i 200 osobowych.

Korea: Postanowiona budowa linii kol. Keijo—Fusan kosztem 100 milj. Yen.

Turcja: Postanowiona budowa państwowej fabryki plugów w Ankarze. Zamierzona budowa w Istanbul fabryki brykietów z miazgu węglowego.

Syria: Postanowiona budowa radiowej stacji nadawczej.

Irak: Zamierzona budowa stacji nawodniających między Karbele a Hillah.

Rumunia: Budowa wielkiej fabryki spirytusu w Bukareszcie. A.

Zbiór Układów Zbiorowych o Pracy.

Ministerstwo Opieki Społecznej komunikuje, że na podstawie ustawy o układach zbiorowych pracy ukazuje się obecnie Zbiór Układów Zbiorowych Pracy, w którym są ogłaszane układy zbiorowe i orzeczenia rozjemcze z mocą powszechnie obowiązującą.

Zbiór ten poza materiałem informacyjnym i orientacyjnym w zakresie warunków pracy i płacy zawiera również teksty autentyczne, obowiązujących układów i orzeczeń niezbędnych w przypadkach prowadzenia sporów i wskazuje na terminy do składania sprzeciwów. Prenumerata Zbioru Układów Zbiorowych Pracy wynosi 20 złotych rocznie i skutecznie na być może w Oddziałach Polskiej Agencji Telegraficznej ul. Królewska 5 i Miodowa 22. (T.)

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 29 grudnia 1937 roku w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium	2595
Antymon	1505
Cyna	4752
Cynk	393
Miedź elektrolityczna	1129
Miedź Standard	1021
Ołów	407
Nikiel	4736
Srebro	64

W dniu 29 grudnia 1937 roku ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się, w porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi w dniu 31 sierpnia, niżkowo. W okresie czterech miesięcy wszystkie metale spadły znacznie, a mianowicie: najwięcej cynk o ok. 35%, cyna o ok. 30%, miedź elektrolityczna o ok. 30%, miedź standard o ok. 28%, ołów o ok. 28% i srebro o ok. 6%. Aluminium i Nikiel bez zmian. (G.)

HANDLOWIEC z wyższym wykształceniem, ob-
znajmiony ze sprawami i zagad-
nieniami eksportu, władający biegle — w słowie i piśmie —
sześcioma językami, b. współpracownik kartelu przemysłowe-
go (mat. budowl.), poszukuje odpowiedniego stanowiska od
1-go stycznia 1938 r. 16 lat praktyki — poważne referencje.
Łaskawe zgłoszenia kierować: Redakcja „Przemysłu Metalow-
ego”, Warszawa, ul. Marszałkowska 140 — dla Z. G.

DIAMENTY TECHNICZNE

PROSZKI DIAMENTOWE,
STYKI WOLFRAMOWE,
PRZECIĄGADŁA SZTUCZNE
I DIAMENTOWE

dostarcza
Przemysł Wolframowy

WEŁNOWIEC, — ul. Piastów 12

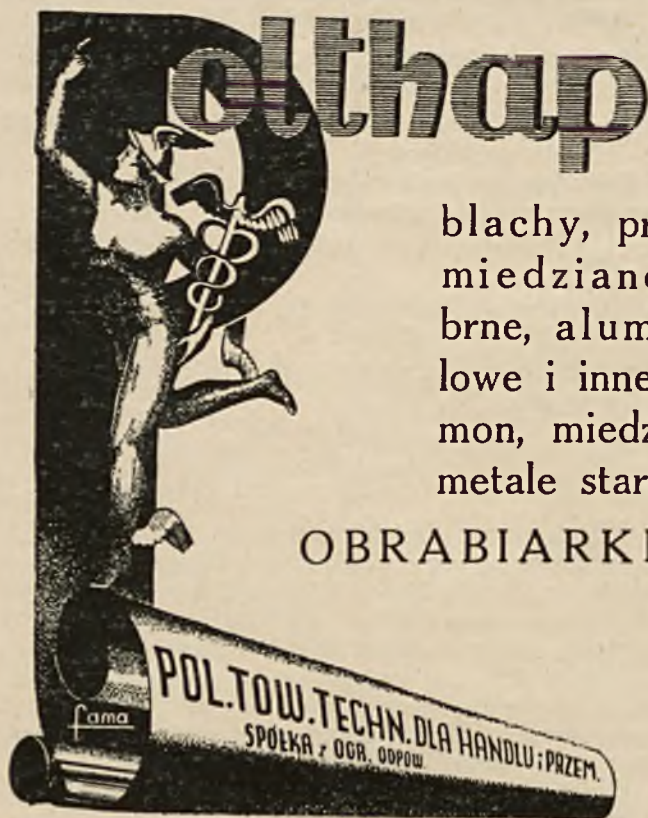
Artykuły pomocnicze dla odlewni

jak:

Podpórki i przypinki rdzenio-
we, dyble do modeli, sztyfty
formierskie, gwoździe rdzenio-
we, szczotki stalowe, cyfry i li-
tery do znaczenia modeli do-
starcza

Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi Sp. Akc.

Warszawa, Św-Krzyska 23. Tel.: 2.11-15 i 6.81-20

olthap metale:

blachy, pręty, rury, druty, taśmy, pasy, krążki
miedziane, mosiężne, tombakowe, nowosre-
brne, aluminiowe i alupolonowe, antikoroda-
lowe i inne, cyna, ołów, miedź, nikiel, anty-
mon, miedź fosforowa i inne metale i ich stopy,
metale stare

OBRABIARKI DO ŻELAZA I DRZEWA

wyroby szmerglowe

WARSZAWA, PAŃSKA 83 (dom własny)
tel. 5-30-65, 695-77, 209-27 i 209-17